

Oebalus – Radek Průgl *tenor*
Melia – Markéta Israel Večeřová *soprán / soprano*
Hyacinthus – Filip Dámec *kontratenor / countertenor*
Apollo – Martin Ptáček *kontratenor / countertenor*
Zephyrus – Bedřich Lévi *kontratenor / countertenor*
Kněz / Priest – Marek Řihák *bas / bass*
Juliana Synková *soprán / soprano*
Šimon Hron *soprán / soprano*

Damian Orchestra

Aleš Ambrosi, Marcel Plavec *hoboje / oboes*
Karel Valenta, Ludmila Urbanová *lesní rohy / French horns*
Lenka Černínová,
Alena Strojilová, Niaz Zajni,
Jitka Hanáková, Jana Spáčilová,
Vladimíra Grénerová *housle / violins*
Branislav Lariš, Jakub Janečka *violy / violas*
Petra Čadová *violoncello*
Dalibor Teimer *kontrabas / double bass*
Lucie Fišerová *pozitiv / positive organ*
Vendula Johnová *kostýmy / costumes*
Tomáš Hanzlík *nastudování a režie / rehearsing and direction*

W. A. Mozart:
Apollo et Hyacinthus,
K.s.: 38

Námětem díla je jedna z Ovidiových Proměn. Bůh Apollon miluje spartánského královského syna, krásného Hyacinta tak, jak bohové milují vše krásné a čisté v člověku. Při nehodě je chlapec usmrcen a Apollon, vázán vyšším zákonem, jej nemůže probudit k životu, ale promění jej v květinu Hyacint. V 17. století se revidovaná verze příběhu objevila jako divadelní kus a 13. května 1767 byla bajka o smrti a kouzelném znovuzrození chlapce Hyacinta poprvé uvedena jako opera. Knížecí biskup Schrattenbach udělil zakázku jedenáctiletému geniálnímu dítěti, Wolfgangu Amadeovi Mozartovi. Latinský text k dílu s původním názvem *Apollo et Hyacinthus seu Hyacinthi metamorphosis* napsal páter Rufinus Widl, profesor benediktinské akademie v Salcburku. Tři dějství *Apolla a Hyacintha* sloužila jako intermezza při školním představení mravoličné Widlovy hry *Clementia Croesi*. Z Ovidiových *Metamorfóz* převzal Widl příběh o lásce boha Apollóna k Hyacinthovi, jehož žárlivý bůh větru Zephyrus smrtelně zraní při závodu v hodu diskem. Zoufalý Apollón promění tělo přítele na památku ve stejnojmennou vonnou květinu.

Intermezzo nastudoval Wolfgangův otec Leopold Mozart. Po duchovním singspielu *Die Schuldigkeit des ersten Gebotes* (Povinnost prvního přikázání), uvedeném v Salcburku 12. 3. 1767, se premiéra uskutečnila o dva měsíce později, 13. 5. 1767 ve velké aule salcburské univerzity.

Při premiéře zpívali studenti, jejichž jména díky tištěnému libretu známe.

Oebalus, spartský král (tenor) – Mathias Stadler (1744–1827)
Melia, jeho dcera (soprán) – Felix Fuchs (1752–?)
Hyacinthus, jeho syn (soprán) – Christian Enzinger (1755–?)
Apollo, jeho host (alt) – Johann Ernst (1755–?)
Zephyrus, Hyacintův přítel (alt) – Joseph Vonterthon
dva kněží (bas) – Joseph Bründl, Jakob Moser

První novodobé uvedení se konalo až 29. 4. 1922 v německém Rostocku.

W. A. Mozart:
Apollo et Hyacinthus,
K.s.: 38

The opera is based on one of Ovid's Metamorphoses. Apollo loves beautiful Hyacinth, the son of the king of Sparta, in the same way that the gods love all that is beautiful and pure in man. When the youth is killed in an accident, Apollo, bound by a higher law that prevents him from bringing Hyacinth back to life, creates the flower of the same name from the boy's blood. A revised version of the story appeared as a dramatic piece in the 17th century, and on May 13, 1767, the legend of the death and magical rebirth of the boy Hyacinth was first presented as an opera. Salzburg Archbishop Schrattenbach commissioned the work from the eleven-year-old music prodigy Wolfgang Amadeus Mozart. The Latin text to the work, originally named *Apollo et Hyacinthus seu Hyacinthi metamorphosis*, was written by Father Rufinus Widl, a professor at the Benedictine Academy in Salzburg. The three acts of *Apollo et Hyacinthus* served as the intermezzo for the school performance of Widl's play *Clementia Croesi*, a work descriptive of the life and manners of the time. Based on Ovid's *Metamorphoses*, Widl's libretto recasts the story of Apollo's love for Hyacinth, who is killed by the jealous wind god Zephyrus during a discus competition. In his despair, Apollo transforms the body of his friend into the fragrant flower in his memory.

The intermezzo was staged by Wolfgang's father, Leopold Mozart. The opera premiered on 13 May 1767 in the large auditorium of Salzburg University, two months after the spiritual Singspiel *Die Schuldigkeit des ersten Gebotes* (The Obligation of the First and Foremost Commandment), regarded as Mozart's first opera, was performed in Salzburg on March 12, 1767.

Thanks to a printed copy of the libretto, the names of the students who sang the premiere of *Apollo et Hyacinthus* are known today:

Oebalus, king of Sparta (tenor) – Mathias Stadler (1744–1827)
Melia, his daughter (soprano) – Felix Fuchs (1752–?)
Hyacinthus, his son (soprano) – Christian Enzinger (1755–?)
Apollo, his guest (alto) – Johann Ernst (1755–?)
Zephyrus, Hyacinthus's friend (alto) – Joseph Vonterthon
two priests (bass) – Joseph Bründl, Jakob Moser

The first modern performance was held on April 29, 1922 in Rostock, Germany.

Apollo et Hyacinthus

W. A. Mozart

Apollo et Hyacinthus

W. A. Mozart

I. DĚJSTVÍ

Intrada

Recitativo

ZEPHYRUS

Jestli se nemýlím, je to Apollón, koho uctíváte.

HYACINTHUS

Tak jest.

ZEPHYRUS

Ó drahý! Dal bych své tělo i duši, kdyby ses stal mým Apollónem!

HYACINTHUS

Milý Zephyre, proč si mne pleteš s bohy? Takovou poctu si nezasloužím; ale vím dobře, že to způsobila přemíra lásky k Hyacithovi. Podívejme, přichází sestra v doprovodu otce.

MELIA

Běda, otče! Černými mraky se ohlašuje hrozivá bouře a celé nebe pokrývá noc.

OEBALUS

Pospěšte!

No. 1 Chorus

CHORUS

Ó bohové latónští, prosby naše vyslyšte, pokorné a horlivé pocity naše přijměte, dobrotou a přízní svou nás poddané obdařte.

OEBALUS

Ó, Apollóne, ó, Apollóne, zahrň svou září a pocti svou ochranou Oebalovu Lakonii, zemi tobě svěřenou.

CHORUS

Ó bohové latónští, prosby naše vyslyšte, pokorné a horlivé pocity naše přijměte, dobrotou a přízní svou nás poddané obdařte.

Recitativo

MELIA

Běda mi! Jsme ztraceni! Božstvo, ach běda, naše modlitby odmítlo!

HYACINTHUS

(Ó Zephyre, bojím se, že slova, která jsi prve vyřkl, rozpoutala tento hněv.)

ZEPHYRUS

(Hyacinthe! Máš-li mne rád, zamlč před otcem ta slova prve vyřčená!)

No. 2 Aria

HYACINTHUS

Často bohové nás děsí, bouří vyhrožují, pro nás skličující válku drsně předstírají, jejich šípy vystřelené zasáhnout nás nemají, po obloze zatažené zas se smějí, žertují.

Přízní i hrůzou si národy vážou jak láskou, tak hrozbou si udrží moc.

Recitativo

APOLLO

Apollón vaše modlitby slyší, věřte, a slibuje této zemi pomoc, pokud jej budete chtít přijmout – vyhnance, který se naučil nenávidět hněv a blesky metajícího Jupitera.

No. 3 Aria

APOLLO

Já, pastýř Apollón, stádo vždy střežím, opřený o hůl tu na stráží stojím. Až chtít pást nebudu, navštívím krále, smrtelným léčebné podám nápoje.

Utěšit nešťastné, uzdravit nemocné, to je to jediné, co Apollón chce; kdekoliv pobývám, vám vždycky pomáhám, může být šťastnější král, než-li zde?

II. DĚJSTVÍ

Recitativo

OEBALUS

Dokázala bys, dcero, milovat Boha, který je dle mého přesvědčení hoden naší přízně?

MELIA

Co to povídáš, otče? Apollón si touží vzít za manželku mě, smrtelnici?

OEBALUS

O tom nepochybuj.

MELIA

Řekni, kde se Apollón zdržuje? Ať už se mohu potěšit skvělým hovorem s ním!

OEBALUS

Společně s tvým bratrem a se Zephyrem cvičí v lesíku s diskem. Ale vrátí se sem a doufám, že v mé přítomnosti požádá co nejdříve o tvou ruku.

MELIA

Nechť žádá! Dostane vše, po čem jeho srdce touží.

No. 4 Aria

MELIA

Radosti a veselí, božské pocity jsou mi dány, až bůh Hymen nás spojí pochodněmi, květinami v šťastný svazek manželský, v němž jsme oba spokojeni.

Když boha budu milovat, tak bohyně se stanu, kráčet mezi oblaky už nikdy nepřestanu, a města, také království mě budou uctívat a faunové i satyrové věčně zbožňovat.

Recitativo

ZEPHYRUS

Králi! Přináším zprávu o tvém synovi; Hyacinthus je mrtev!

OEBALUS

Běda mi! Jaká hrozná zpráva! Co se mu stalo?

ZEPHYRUS

Zasažen diskem, upadl.

OEBALUS

Kdo se opovážil zabít mého syna?

ZEPHYRUS

Apollón.

OEBALUS

Jsem tak otřesen!

Půjdu se podívat na břeh Eurotasu, zda můj syn ještě žije. Možná potkám Apollóna, toho boha, kterého mé království nyní nenávidí.

ZEPHYRUS

Uspějí mé modlitby, uspěje má lest; má milovaná Melia se teď stane mou ženou. Melio! Co tíží tvou mysl? Zavrhní ženicha, na jehož rukou lpí krev tvého bratra. Potěš Zephyra, jehož oddanost znáš, a učiň jej šťastným.

MELIA

Teď mne trápí osud bratra, ne se Zephyrem svatba.

ZEPHYRUS

Jsi zatvrzelá! Jak můžeš Zephyrem takto opovrhovat?

No. 5 Aria

ZEPHYRUS

Jenom pohleď na nás oba: milujícího i toho vraha, pomocníka a zlostníka, komu podáš ruku? Apollón tě zabije, ale Zephyr miluje, kdo krev bratra prolíje, nešťtí se ničeho; pro koho se rozhodneš?

Recitativo

ZEPHYRUS

Ach bože! Podívej! Míří sem ten bůh; Melio, co budeme dělat? Řekni, kam prchneme, bojím se toho zuřivce.

MELIA

Tak mne předhodíš samotnou? Zůstaň! Takto dokazuješ svou oddanost?

ZEPHYRUS

Nedopusť, prosím, aby ten bůh ublížil nevinnému!

APOLLO

Tady jsi, lotře! Tvůrce proradné lži! Nestačí ti, žeš mi uloupil mého přítele Hyacintha? Chceš mi ještě vyrvat mou nevěstu, padouchu! Násobit tak své zločiny a lži? Přiženť se, větry! Aeóle, strhni toho zločince do propasti!

ZEPHYRUS

Cože? Běda mně!

No. 6 Duetto

MELIA

Odejdi, surovče! Odejdi, surovče! Oslavím, tyrane, když opustíš mne! Běda, jak drze ty po právu šlapeš, odstup jen, odstup, vždyť bojím se tě.

APOLLO

Uvěř, že Apollón věrný je, oddaný, láskou mře k tobě, láskou mře k tobě. Proč jsi tak tvrdá, v mou nevinu nevěříš, přítele ztrácíš, když odháníš mne.

APOLLO

Což nebesy snad nucen jsem, být na zemi též vyhnancem, Vytrvám! hněv ten dokud nezmírní se, který zraňuje mé srdce, skryji se.

III. DĚJSTVÍ

Recitativo

HYACINTHUS

Ne on...

OEBALUS

Kdo tě, synu, řekl při lásce svého otce, kdo tě zahubil?

HYACINTHUS

Zephyrus; běda mi! Kdyby bůh tu tak byl!

OEBALUS

Běda, už umírá!

HYACINTHUS

Ó, otče! Otče! Smrt je hořká!

OEBALUS

Synu!

HYACINTHUS

Otče! Ach! Sbohem!

OEBALUS

Hyacinthe, synu!

Tu mrtvé leží jeho tělo! Řekl: „Apollón je nevinný, otče! Věř mi, ne on, ale Zephyrus je mým vrahem.“ Tak jsi mne, Zephyre, opravdu živě podvedl! Samotného boha sis troufal obvinít ze zločinu a mne, krále, ses opovážil oklamat? Vrahu! Postarám se, abys zaplatil vlastním životem! Měl bych snad nechat smrt svého syna nepotrestanou?

No. 7 Aria

OEBALUS

Tak jako na moři houpe se loď a v bouřlivých vlnách se zmítá, tak jak se téměř dotýká mraků, a jak se téměř i dotýká pekla: prudký hněv v mém srdci víc a víc roste, cítím ho po těle, v žilách, i v kostech.

Zlost mne vzhůru unáší, bolest dolů táhne, hněv a pomsta dusí mne, cloumá se mnou stále.

Recitativo

MELIA

Ó králi! Přítele Zephyra popadl a před mými zraky jej nechal rozervat vichry.

OEBALUS

Ó, spravedlivý je Apollón, když ztrestá zločin, který bohovi zrádné a podle podstrčil Zephyrus. To on je ten vrah, dcero, ne Apollón. Zephyrus neváhal vrhnout na tvého bratra disk.

No. 8 Duetto

OEBALUS

Syn drahý tu mrtev leží. Aniž bych to chtěl a věděl, bůh uražen odchází. Království bez přízně boží nikdy dlouho nevydrží. Bože! Prosím, smiluj se a navrať se k nám.

MELIA

Bratr můj tu mrtev leží. Na tvůj příkaz k mé žalosti také ženich odchází. Nač nevěsta bez druhu? Komu svoji lásku dá? Netrestejte nevěstu, Bože, ach navrať se k nám!

Recitativo

APOLLO

Králi! Láska k Hyacithovi mě přiměla vrátit se zpět. Odpusť, že já, Bůh, jsem se odvážil oblažít tvé království svou přítomností. Dozvíš se, co dokáže božstvo! Hyacinthe, vstaň! Pokryj svůj hrob květinou nazvanou tvým jménem.

OEBALUS

Co vidím? Na mém synovi rozkvétají květiny?

No. 8 Terzetto

APOLLO, MELIA, OEBALUS

Po bouřkách a hromobití, po blescích a temnotě mír jen a klid blahodárný v krajině se rozprostře. Po bolestných okovech, po zuřivých bojích, po strašlivých činech nás pouto lásky spojí. Po zlých ránách osudu hledíme vstříc veselí, slavnostní den svatební povznese nás, rozptýlí.

Přeložila Markéta Israel Věčeřová

MINISTERSTVO
KULTURY

Olomoucký kraj

OLOMOUC

Univerzita Palackého
v Olomouci

SKUPINA ČEZ

Oberbank

Státní fond kultury ČR

RD RÝMAŘOV